אַן אָפענער בריעף צו מר. ל. כאזאַנאַוויטש.

ווערטהער הערר רעדאקטאר!

אין נאמען פון אמת, בעט איך אייך דרוקען דיזען אפענעם בריעף צו אונזער בעליבטען גאסט ה'. כאזאנאוויטש.

אזוי ווי דער לעצטער זונטאג האט געדארפט טראגען א יום-טוב'דיגען האראקטער. עס האט געדארפט הערשען הארמאניע צווישען אלע אנוועזענדע, דערום טאקע האט יעדער רעדנער אונטערגעשטריכט אז ער וויל ניט, און דענקט ניט אז עס איז אם פלאץ און צייט צו דיסקוטירען. קיינע פראגען האבען ניט געקענט געשטעלט ווערען און געוועהנליך אויך ניט פערענטפערט ווערען.

יעצט אבער איז דער יום-טוב שוין אריבער, און איך ע'לויב זיך צו שטעלען אייך, ה' כאזאנאוויטש, איינינע פראגען, וועלכע דריקען מיך זייט זונטאג אבענד. נעמליך: 1) רעדענדיג וועגען די דאזיגע וועלכע כלומר'שט (ענטשולדיגט איך וועל זיך בעמיהען בעווייזען אז דאס איז נור „כלומר'סט") אנערקענען ניט אידיש, האט איהר דאך ניט געמיינט די אסימילאטארען און איהר האט זיי ניט געקענט מיינען, ווייל זיי, ניט אנערקענענדיג אידען אלס אפאלק, אנערקענען זיי שוין במילא ניט אידיש פאר א שפראך. פאדערן פון זיי די אנערקענונג פון אידיש וואלט געהייסען פאדערן פון זיי צו זיין ניט דאס וואס זיי זיינען. וואס דען, מסתמא האט איהר געמיינט יענעם טהייל פון דאס אידישע פאלק, וועלכע האלט פאר זיין נאציאנאלע שפראך-העבראיש. מיינען דען דיזע העברעיאיסטען צו זאגען אז אז באם העבראיש איז אונזער נאציאנאלע שפראך, איז דער דייטשער אידיש, דער שפאנישער אידיש, אדער רוסיש, ענגליש צי דייטש און נאך שפראכען אויף וועלכע אחינו בני ישראל רעדען, זיינען קיינע שפראכען? און אז די וועלכע רעדען ניט קיין העבראיש, נאר אנדערע שפראכען, זיינען קיין מענשען, אדער, ווי איהר האט זיך אויסגעדריקט — חיות?! ווערטהער הערר כאזאנאוויטש אויב דאס איז ניט דער פאל דאן בעשולדיגט איהר אומזיסט א געוויסען טהייל פון דאס אידישע פאלק אין חוצפה און גראבקייט.

2) איהר האט דאך אליין בעשטעטינט, ברענגענדיג א ביישפיעל פון די קענעדער פראנצויזען, אזוי ווען די שפראך זאל נאר נוצליך זיין פאר א צוזאמענפערקעהר ביי א געוויסען פאלק, איז נאך'ן שכל הישר קומט אויס, אז די פראנצויזען, דייטשען, אידען א. ז. וו. אין אמעריקא האבען געדארפט אננעהמען די ענגלישע שפראך, ווייל זי איז הערשערין. איהר האט אבער אויסגעבראכט, אז די שפראך, חוץ דער דערמאהנטער פונקציע, איז פאר א מאן פון א געוויסער נאציאן טהייער ווייל צוזאמען מיט איהר זיינען פערבונדען זיינע קינדער-יאהרען, ווייל אין איהר האט ער געהערט דאס ערשטע וויעג ליעד, א. ז. וו. איז באם איין מענש דארף אויף אזא אופן פערבונדען זיין מיט זיין מוטער-שפראך מעג דאך דאס אויך אנגעווענדעט זיין מיט א פאלק. נעמליך: א געוויסע שפראך איז טייער ביי א געוויסען פאלק, ווייל אין איהר האט ער אויסגערעדט דעם ערשטען מאהל „מאמע", ליעגענדיג נאך אין קינדער וויעג, זי איז טייער דעם פאלק ווייל אין דיזער שפראך האבען זיינע פאעטען געזונגען, זיינע פראפעטען און רעדנער-גערעדט; מיט איהר געשאלטען און געבענשט געלויבט און אויך געזונגען קינות אין די טעג פון פיין, אומגליק און גלות...

קוקענדיג אויף דאס אידישער פאלק אלס א גאנצעס, מוז אלזא העבראיש טאקי שפיעלען די ראל פון א טייערער שפראך, נעהמען מיר אפילו דעם יחיד, די איינצעלנע פערזאן פון דאס אידישע פאלק. אמת טאקע, דאס ווארט מאמע זאגט ער צום אנפאנג אין אידיש דאס ערשטע פאלקס-אדער וויעג ליעד הערט ער אין אידיש, פון דעסטוועגען אין דער זעלבער צייט הערט ער שוין אז עפעס איז פאראן א הייליגע שפראך ביי אידען חוץ אידיש; ער הערט אפטמאל אזעלכע זעצע ווי? „דן זיין לכף זכות", „מדה כנגד מדה", „ערי מקלט", „בעונותינו הרבים", „הס ושלום", „להבדיל", „אחינו בני ישראל", „סוף גנב לתליה", „מפני כל הן דעלמא", „פסק'נען שאלות", „מקבל שבת זיין" א. ד. ג. וועלכע איהר וועט געפינען אין יהאשס ווערטער בוך. אלזא איז דעם אידישען קינד ניט פרעמד העבראיש (איך רעד ניט וועגען אמעריקא ספעציעל) און ווערט דאס קינד עלטער איז דאך אבגערעדט דאן לערנט ער דאך תנ"ך, בעקענט זיך מיט א משה, אהרן, מרים, די אבות, די נבאים, ער ווערט בעגייסטערט פון א ישעיה, וויינט ביי איכה, זינגט ביי אז ישיר, פרעהט זיך ביי אידישע נצחונות, ליידעט ביי זייערע נידערלאגעס... נון, פערגלייכט די בעדייטונג פון אידיש וואס דאס קינד הערט ביז 6 יאהר מיט דעם העבראיש מיט וואס דאס אידישע איינגעל ווערט בעקאנט שפעטער, ס'אר אגרויסער אונטערשיעד! דער אידיש פון האנדעל און וואנדל און העבראיש, פון שבת, יום-טוב, פון לערנען און לעזען אלע טאג און דערצו געדענקען אז ביים פאלק אלס גאנצעס איז העבראיש די מוטער שפראך, אויף וועלכע עס האט גערעדט, געחלומט, געקעמפפט, געזונגען און געלויבט אמאהל, אין זייגע יונגע יאהרען דענקט דאס אלעס איבער און איהר וועט זעהן דעם גרויסען אונטערשיעד!

אבער נאך דעם אלעמען הייסט דאס נאך ניט, אז די העבראיאיסטען זאגען אז דער דייטשער אדער ספרדישער אידיש זיינען קיינע שפראכען.

מיט אכטונג. בן הגולה

ענטפער.

די רעדאקציאן פונ'ם „איד" איז געווען אזוי פריינדליך מיר פארצולעגען דעם „אפענעם בריעף" צו מיר אין מאנוסקריפט, כדי איך זאל נאך קענען ענטפערען אינ'ם איינענעם נומער.

מיין ענטפער איז פאלגענדער:

ווען איך האב קריטיקירט אין מיין רעדע די פיינד פון אידיש, האב איך ניט געהאט אין זינן ספעציעל די העבראיסטען, אבער איך וועל גאר ניט לייקענען אז איך שליס זיי איין אין מיין קריטיק. איך האלט אז דער האס און די פעראכטונג צו אידיש ביי געוויסע נאציאנאליסטען אונזערע איז א ירושה פון דער אסימיליאציע. דער בריעף שרייבער רעדט פון „די דאזיגע, וועלכע כלומרשט אנערקענען ניט אידיש". פאר מיר איז עס א נייע ענטדעקונג אז צווישען די נאציאנאליסטען זיינען דא נור כלומרשטע געגנער פון אידיש. איך וויים און איטליכער, א חוץ דעם שרייבער פיליי כט, וויים פון גאנץ ערנסטע געגנער און שונאים פון אידיש צווישען ציוניסטען און העבראיסטען. זאל נור מר. בן הגולה דורכקוקען א פאר יאהרגענגע פון „השלוח", אדער זיך בעקאנט מאכען מיט א פאר גרופען פון „הסתדרות לשפה ולתרבות עברית" און אויב ער רעספעקטירט ווירקליך די אידישע פאלקסשפראך, ווי עס ווייזט אויס פון זיין „אפענעם בריעף", וועט ער פערשטעהן מיין כעס געגען די אידיש האסער מכל המינים.

דער שרייבער פרעגט ווייטער צי זיינען רוסיש, ענגליש אדער דייטש און נאך שפראכען אויף וועלכע אחינו בני ישראל ריידען קיינע שפראכען, ווייל העבראיש ווערט ערקלעהרט אלס אונזער נאציאנאלע שפראך, אבער ניט רוסיש, ניט ענגליש און ניט דייטש און קיין שפראך פון דער וועלט האט קיינער ניט געהאט די חוצפה צו ערקלעהרען פאר א זשארגאן.

אה, פאר אנדערע שפראכען ציהען אונזערע „נאציאנאליסטען" דעם הוט, אידיש אבער האט שוין דערלעבט פון זיי זאנאר א באיקאט (אויף א צוזאמענפאהר פון רוסלענדישע ציוניסטען און מצד די שרייבער פון „השלוח").

אבער העבראישע ווערטער און אויסדריקע קומען דאך פאר אין דער אידישער שפראך, פרעגט דער שרייבער. טא איז וואס? דערפון איז נעדרונגען אז אידיש איז העבראיש אדער אז העבראיש איז אידיש? ווען מען רעדט פון אידיש מיינט מען דאך די שפראך אלס גאנצעס און ניט איהרע טהיילען. דייטש איז שטארקער פערטראטען אינ'ם אידישען לשון ווי העבראיש און דאך איז דייטש ביי די אידען א פרעמדע שפראך און געוויס איז אונז העבראיש טויזענד מאל טייערער ווי דייטש. צווישען די „אידישיסטען" זיינען וויפיעל איך וויים ניטא קיין העבראיש פרעסער. ווען מיר זאלען זיך שוין יע אבשטעלען אויף דיזען ארגומענט, קען מען, דוכט זיך, מיט מעהר רעכט פרעגען: פאר וואס גיבען די פערביסענע צווישען די העבראיסטען די בכורה דער רוסישער, דייטשער א. א. וו. שפראך פאר אידיש, בעת אין יענע שפראכען איז ניטא קיין שפור פון העבראיש? דער ענטפער איז אז ניט בלויז די ליעבע איז בלינד, נור אויך דער האס.

אכטונגספאל, ל. כאזאנאוויטש.

מאָנטעפיאָרי קלאַב.

דער ערשטער יעהרליכער פעסט פון דעם מאנטעפיערי קלוב וועט אבגעהאלטען ווערען אין דער ניו האדפעלום האל, קענעדי סטריט, אום 19טען נאוועמבער.

יעדער וואס איז פעראינטערעסירט אין דעם וואלשטאנד פון דעם קלאב איז געבעטען ביי צוזואהנען דעם ערשטען יעהרליכען פעסט, וואו יעדער וועט זיך גרויסארטיג אמוזירען.

עטוואס אויסערארדענטליך וועט זיין דער ארקעסטער געפיהרט אונטער דער לייטונג פון מר. רייגנאלד. ספעשילטעניץ וועט זיין די פיטשור פון דעם אבענד. רעפערעשמענטס וועט געסערווירט ווערען פון עקספירענס ווייטערס.

פערפעהלען דעם אבענד הייסט דורכלאזען א זעלטענע געלעגענהייט פון אמוזירען זיך. טיקעטסקען אבגעשטעלט ווערען שריפטליך ביים סעקרעטאר ס. ראקאוו 706 מיין סט. פהאן גערי 4296

וואָס איז דער מאָנטעפיאָרי קלאַב?

א פעראייניגונג פון יונגע לייט צו בילדען זיך זעלבסט און אויך געזעלשאפטליכע אונטערהאלטונגען. ארגאנאזירט דעם 17טען נאוו. 1911, מיט א מעמבערשיפ פון זיבען און צו ענדע יאהר צעהלען מיר דרייסיג מעמבערס, צווישען וועלכע עס זיינען פאראן פערשידענע יונגע לייט פון פערשידענע אנשויאנגען און קלאסען. דער נאמען פון אונזער פעראיין איז אין אנדענק פון דעם גרויסען אידען — משה מאנטיפיאר — וועלכער דארף דיענען אלס א סעמפעל ווי צו פיהרען א אידיש לעבען. מיר זיינען הערוויל א קליינע קערפערשאפט, אבער מיר שטרעבען צו פארגרעסערען אונזער קלאב און געווינען וואס אמאל אלץ מעהר פאטראנייזער און מיטגליעדער.

ביי די היברו לידים איד סאָסייעטי.

א דזשענעראל מיטינג ווערט פערופען פון די היברו לידים איד סאסייעטי אף וויניפעג אום נעקסטען דינסטאג 17טען נאוו. 2 אוהר נ. מ. אין ראש פנה שוהל.

יעדער פרוי וואס וויל ווערען א מעמבערין אין אונזער סאסייעטי קען קומען דיזען זונטאג און זיך איינשרייבען ביי אונזער סאסייעטי.

שוין 2 יאהר אז עס זיינען קיינע עלעקשאנס ניט געווען און דיזען זונטאג וועלען פארקומען עלעקשאן פאר אפיסערס, זאל קיין איין מעמבערין ניט אויספעהלען ווייל עס נעהט צו ווינטער און מען נויטיגט זיך אין געלד.

מיסעס בלום, וויז פרעז.

מיסעס א. לעכטציהער, טרעזשורי.

דאָמיניאָן טיקעט אָפיס

שיפסקאַרטען און ריעל עסטייט

פהאָן מיין 2681 — 703 מיין סט.

מ. האָפמאַן — מ. קאַטץ

גרויסע סנעפּס.

מיט $1.200 קעש קענט איהר קריגען דריי דאבל הייזער אויף איינער פון די בעסטע סטריטען אין דער נארד ענד וועלכע שטעהען אויף דריי לאטס, איינער פון וועלכע איז א קארנער לאט. פרייז $7.800. די הייזער זיינען געוויס ווערטה $10.000

אונזער ליסט פון הייזער און לאטס איז ספעציעל אין דער נארד ענד.

אויב איהר ווילט סנעפּס און באַרגיינס

אין נארד וויניפעג, קומט און זעהט זיך מיט אונז, ווייל מיר האבען פון וואס אויסצוקלייבען. פיעלע מענשען וואס מוזען האבען גלייך די קעש, קומען צו אונז מיר זאלען פערקויפען זייער פראפערטי, ווייל זיי ווייסען אז מיר קענען עס מאכען שנעל. דערום זיינען מיר די ערשטע צו וויסען וועגען אלע גרויסע סנעפס.

איהר וועט פיעל געווינען איהר זאלט זיך מיט אונז דורכרעדען איידער איהר אינוועסטעט אייער געלד

אגודת שלומי אמונה ציון.

עס איז געגרינדעט געווארען א חברה מיט דעם נאמען „אגודת שלומי אמונה ציון" אין דער פארמע פון די „מזרחים". אין דער חברה האבען זיך אנגעשלאסען אלע ארטאדאקסישע אידען צווישען זיי הרב י. י. כהנאוויטש, שמחה יוסף לעווין, פרעזידענט; אליהו טשערניאק, וויים פרעזידענט; דוד איזראעליעוויטש, טרעזשורער; ל. סעקטער, סעקרעטאר. אין איין אבענד איז געווארען 51 חברים וועלכע האבען מיט פערגעניגען איינגעצאהלט יעדער חבר 1 דאלאר לקופת החברה.

אלזא אפעלירען מיר צו אלע אידען וועלכע עס וויל זיך אנשליסען אין אונזער חברה זאל זיך מעלדען אין 288 דאפרין עוועניו צו מר. ברוך טשערניאק.

איהר קענט אויך קומען יעדען טאג אין בית יעקב שוהל און זיך איינשרייבען אין דער חברה.

פאלגענדע בעקאנטע פערזאנען פון וויניפעג האבען זיך אנגעשלאסען אן אונזער פעראיין.

הרב ר' י. י. כהנאוויטש יו"ר. שמחה יוסף לעווין פרעזידענט. א. טשערניאק וויים פרעזידענט. דוד איזראילעוויטש טרעזשורער. ל. סעקטער סעקרעטאר.

איזראילעוויטש חיים יצחק. אסטאשניוער ליבוש. איזראילעוויטש זוסא. ארעצקי חיים. אסאוויטש פסח. אטרובין נטע.

בעלקין מאיר. בלומעס צבי. בעקער מרדכי. ברואהער אברהם.

גרענד אברהם. גערטיל צבי. גורעוויטש יוסף. גאלדשטיין ישראל זאב. געלער יצחק. גרינבערג אהרן. גרינבערג ישראל יעקב. געסטערן פאליאק.

דין בנימין אליעזר.

ווײדמאן חיים ליב. ווײדמאן מרדכי. ווײדמאן אברהם פנחס.

זאסלאווסקי לוי יצחק. זאלצמאן יוסף זעליקסאן יחזקאל.

טשעראשני שאול. טשערניאק ברוך. טשערניאק שמעון.

יאוויש ברוך משה שו"ב.

כשדן חזן ר' אליהו. כהן שו"ב.

לעווין רפאל. לעסק ישראל. לעווינטהאל אהרן.

מיטלער יחיאל אליה. מרגליות מרדכי נאדעלמאן.

סטיינדיל מאיר. סטאריקאוו אשר. סער אברהם. סטאריקאווסקי משה שו"ב סעקטער ישראל אהרן. סאדאווסקי מיכל

ערענבערג יוסף.

פארטינאל יצחק,

פארבער צבי יוסף. פוינעל נחום. פריצקי איסר.

קויפמאן ליב.

ראבינסאן צלאל. ראבינסאן פרעזידענט מת"ת. רוזין דוד.

שטערענבערג יונה. שטשופאק חיים דוב. שעכטער אוריה. שמאיעווסקי זוסא. שטיינמאן מענדיל. שטיינמאן חיים.

א וועסטערנער אויסגעהיילט פון קידני וועהטאג.

א פאל ווי דער וועהטאג איז אויסגעהיילט געווארען נאכדעם ווי דער מאן האט זיך געמוטשעט פיעלע יאהרען.

עס איז געווארען א פעסט געשטעלטער פאקט סיי ביי מעדיצינער ווי אויך ביים פובליקום אז **סענאל** איז דאס איינציגע הייל מיטעל אין פאל פון קידני וועהטאג, גאל שטיינער, קידני שטיינער און אלע וועהטאגען וואס קומען ארויס פון אוריק עסיד אינ'ם סיסטעם. אז דאס מיטעל האט פיעלע געהאלפען ווייזען די מאסען בריעף וואס מיר ערהאלטען. אט איז א בריעף פון א בעוואוסטען סיטיזען פון וויניפעג.

„איך האב פיעלע יאהרען געליטען פון קידני וועהטאג, פיעלע דאקטוירים האבען מיך אטענדעט, נור אלץ אהן ערפאלג. ביז איך האב בעשלאסען צו פרובען סענאל און נאכדעם ווי איך האב אויסגענוצט 8 באטעלס, בין איך אבסאלוט אינגאנצען געהיילט געווארען".

דעם אדרעס פון דעם מאן קען יעדער קריגען. א חוץ דעם קענען מיר אייך געבען נאך הונדערטע אדרעסען פון מענשען וואס זיינען געהיילט פון סענאל

סענאל איז געמאנופעקטשורט ביי די

Sanol Manufacturing Co. of Canada, Ltd.
977 Main Street, Winnipeg, Man.

צו קויפען ביי די הויפט דראגיסטען, אדער פון די מאנופעקטשורערס צו $1.50 פער באטעל. אגענטען: י. קעפמאן, 596 סעלקירק עוועניו, די נויארק דראג סטאר, 256 דאפרין עוועניו. סענאל איז זיכער ווירקזאם

געזאמעלט אויף יער הירצל

אויף א חתונה ביי מר. און מרס. אברהם קאפ, זונטאג דעם 10טען נאוועמבער, אויף אן אפיעל וועלכער איז געמאכט געווארען פון חבר ש. פרענקעל, האבען זיך פאלגענדע אפגערופען אחים אטרובין 3 דאל. ש. פרענקעל פ. מאסקאוויטש, מ. גודי, י. קופערשטאק, מ. דאנער צו $1.50 יעדער. א. אסאווסקי $1. העליגס 50 ס. מ. ראסעל (א קריסט) 50 סענט, נ. אטרובין 50 סענט, צוזאמען $13.50

געזאמעלט אויף'ן נאציאנ. פאנד

אויף א ברית ביי מר. אברהם פיינגוד, 1033 סעלקירק עוו. אויף איין אפיעל געמאכט פון חבר שואל שטערנבערג האבען זיך פאלגענדע אפגערופען אברהם פיינגוד $15.60 מ. שטערנבערג 3 דאל. ז. ליפשיץ 2 דאל. יעקב זילבערבערג 1 דאל. יודיל זילבערבערג 1 דאל. אהרן גאלדבערג $1 לאזער גינזבערג 3 דאל. אייזענבערג -2 דאל. פיליזאנאוו 1 דאל. נימילסטיין -1 דאל., אברהם סילבערט 1 דאל. דוד סילבערט 1 דאל.

נאך דעם וואונש פון די געסט איז דאס געלט צוטהיילט געווארען אויף טשאריטי, תלמוד תורה און נאציאנאל פאנד, און איבערגעגעבען געווארען צו די טרעזשורערס.